

قلعه‌ای به نام «دختر»/تصاویر

۲۴ بهمن ۱۳۹۴ ساعت ۲۱:۴۵

همه جای ایران قلعه‌ها، پل‌ها و کوه‌های بسیاری داریم که سندش را به نام دختر زده‌اند. یکی از این قلعه‌ها به نام (قلعه دختر) در شهرستان مراغه قرار دارد.

(قلعه دختر) که به زبان محلی آن را "قیز قلعه سی" می‌خوانند، در ۲۰ کیلومتری جنوب غربی شهرستان مراغه در بالای ارتفاعات کوه محلی گوی داغ روستای قره ناز واقع شده است.

معماری اینگونه قلعه‌ها جنبه نظامی و دفاعی داشته و طرح و نقشه آن‌ها ویژگی‌های گوناگونی دارد. قلعه‌ها در صعب‌العبورترین بلندی‌های کوهستانی بنا می‌شدند و چون طرح و نقشه‌ای از پیش آماده نداشتند، طراح یا معمار، حصارها، برج‌ها، اتاق‌ها و ورودی‌ها را با توجه به موقعیت طبیعی صخره‌ها و مکان سازنده آن احداث می‌کردند. به این دلیل اغلب قلعه‌های کوهستانی دارای طرح هندسی مشخص نبوده و تابع شرایط محیط پیرامون خویش است.

سعید ستارنژاد درباره این قلعه می‌گوید: قلعه دختر در هزاره دوم قبل از میلاد در برابر یورش‌هایی که از سمت جنوب مراغه صورت می‌گرفته، بنا شده است. عمده‌ترین تهاجمات به منطقه شمالغرب را آشوریان انجام می‌داده‌اند، طوریکه احتمالاً قلعه دختر مراغه نیز در دوره سارگن دوم آشوری به شدت مورد هجوم قرار گرفت و آسیب‌های زیادی به آن وارد شده است. هرچند قلعه در دوران اسلامی نیز مورد استفاده قرار گرفته است.

این کارشناس میراث فرهنگی ادامه می‌دهد: به نظر می‌رسد در برخی کتاب‌های تاریخی از جمله آثار «العباد ذکریا قزوینی» به قلعه‌ای در ۳ فرسخی مراغه بنام "رویین دژ" اشاره می‌شود و «مینورسکی» "قیزقلعه سی" را همان رویین دژ باستانی می‌داند. نظامی در قرن هفتم نیز از این قلعه نام برده است: میخ زرین و مرکز زمی است/ نام رویین دژ ز محکمی است

او اضافه می‌کند: امروزه از بنای آن تنها بخش‌های از دیوار و برج‌ها و غاری بزرگ در دامنه پایین کوه قلعه باقیمانده است. از دیوار دفاعی نیز تنها بخش‌های از جنوب و غرب قلعه باقیمانده است. دیوار دفاعی از تخته سنگ‌های بزرگ و متوسط به صورت خشک چینه ساخته شده است. این دیوارهای به وسیله برج‌های نیم دایره‌ای شکل تقویت می‌شده است.

ستارنژاد می‌گوید: دلیل نامگذاری این قلعه نشان از اهمیت و منزلت زن در جامعه ایران باستان دارد. به طوری که لفظ قیز (دختر) را در بسیاری از اسامی قلعه‌ها و پل‌های تاریخی می‌توان دید. در منطقه آذربایجان آثار باستانی از جمله قیز قلعه سی در شهرستان ساوه، میانه، نمین و... را می‌توان مشاهده کرد. البته باید اضافه کرد لفظ زن و دختر در منطقه آذربایجان جدا از آثار باستانی در فرهنگ و فولکلور مردم نیز به شدت رسوخ کرده است که به نظر می‌رسد از باور مردم به اسامی آثار تاریخی رسوخ کرده است.

او بیان می‌کند: در مراغه جدا از این قلعه، قلعه‌های دیگری از جمله «گویجه قلعه»، «قاور قلعه» نیز مربوط به عصر آهن باقی مانده است که باستان شناسان خارجی آن را بررسی و معرفی و کرده‌اند ولی متأسفانه این قلعه اصلاً معرفی نشده است. «رویین دژ» را رحیم رئیس نیا در کتاب ۳ جلدی خود «آذربایجان در سیر تاریخ ایران» به قلعه دختر مراغه منسوب دانسته است. البته رویین دژ اشاره شده در شاهنامه با رویین دژ اشاره شده در اخبار العباد ذکریا قزونی متفاوت است.

منبع: تسنیم

آدرس مطلب :

<https://www.cafetari.kh.com/news/۳۲۶۰۵/تصاویر-دختر-نام-ای-قلعه/۵>